

**Nr 7**

**Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen om tillämpning av allmänna prisregleringslagen (1956:236); given Stockholms slott den 3 januari 1973.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

**GUSTAF ADOLF**

**KJELL-OLOF FELDT**

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner av Kungl. Maj:t meddelat förordnande om tillämpning av allmänna prisregleringslagen.

**Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 januari 1973.**

*Närvarande:* statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *tillämpning av allmänna prisregleringslagen (1956: 236)* och anför.

Den 21 december 1972 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (1972: 807) om tillämpning av allmänna prisregleringslagen (1956: 236). I kungörelsen förordnades, med stöd av 1 § tredje stycket allmänna prisregleringslagen, att 2—4, 6, 8 och 9 §§ samma lag skulle äga tillämpning till och med den 20 december 1973.

Med stöd av 3 § prisregleringslagen har Kungl. Maj:t den 21 december 1972 utfärdat kungörelse (1972: 808) om prisstopp. Kungörelsen avser vissa viktigare livsmedel.

Allmänna prisregleringslagen är en fullmaktslag, som under vissa förutsättningar ger Kungl. Maj:t möjlighet att införa olika former av prisreglering. Förutsättningarna för tillämpning av lagen anges i 1 §. Paragrafens första och andra stycken, som avser fall av krig och krigsfara, behandlas inte närmare här. I paragrafens tredje stycke föreskrivs, att Kungl. Maj:t kan förordna om tillämpning av lagens bestämmelser även i det fall att av annan orsak än krig eller krigsfara betydande fara har uppkommit för allvarlig stegring av det allmänna prisläget inom riket. Sådant förordnande skall gälla för viss tid, högst ett år varje gång. Förordnandet skall underställas riksdagen inom en månad eller, om riksdagssession ej pågår, inom en månad från början av nästkommande session. Om riksdagen inte inom två månader från det underställningen skedde gillar förordnandet, är detta förfallet.

Bestämmelser om formerna för prisreglering finns i 2—9 §§ prisregleringslagen. Enligt 2 § kan Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer föreskriva, att visst pris skall gälla som högstpris vid frivillig försäljning av viss förnödenhet eller frivilligt utförande av viss tjänst. Högstpris får inte överskridas utan tillstånd. Enligt 3 § kan vidare Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer förordna om stoppris på viss förnödenhet eller tjänst. Detta innebär, att den som frivilligt säljer förnödenheten eller frivilligt utför tjänsten inte

utan tillstånd får överskrida det pris, vilket han tillämpade den dag som anges i förordnandet. Föreskrift om stoppris skall gälla för viss tid, högst sex månader. Tiden kan förlängas, varje gång med högst sex månader. Om ett gällande stoppris finnes vara högre än som kan anses skäligt, kan föreskrift meddelas om skälig sänkning av priset (3 § 2 mom.).

Bestämmelserna om högstpris och stoppris kompletteras av regler i 4—9 §§ om andra åtgärder som syftar till att göra en prisreglering effektiv. Enligt 4 § kan sålunda föreskrift meddelas om att viss förnödenhet inte får säljas eller viss tjänst utföras, om inte högstpris eller stoppris gäller för förnödenheten eller tjänsten. 5 § innehåller förbud mot att vid tillhandahållande av förnödenhet eller tjänst begära eller mottaga vederlag, som i märklig mån överstiger det i allmänhet tillämpade priset eller som på andra grunder är att anse som oskäligt (prisocker). I 6 § finns bestämmelser, som syftar till att hindra att en prisreglering kringgås genom kombinationsavtal. 7 § ger Kungl. Maj:t möjlighet att föreskriva tvångskartellering, och i paragrafen ges närmare bestämmelser därom. Enligt 8 § får Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer meddela särskilda föreskrifter om skyldighet att anslå prisuppgifter och om skyldighet att sälja förnödenhet efter vikt eller mått eller i förpackningar som är märkta på visst sätt o. d. De ytterligare föreskrifter om varors utförande, förpackning m. m. som behövs för genomförande av prisreglering meddelas enligt 9 § av Kungl. Maj:t.

Lagens återstående paragrafer, 10—22 §§, innehåller straffbestämmelser m. m. När bestämmelse i 2—9 §§ äger tillämpning, skall enligt 1 § sista stycket även motsvarande bestämmelser i 10—22 §§ tillämpas.

Baggrunden till beslutet om prisstopp är följande.

Under tiden januari—november 1972 steg prisnivån i konsumentledet enligt pris- och kartellnämndens beräkningar med i genomsnitt 4,7 %. Priserna i dagligvaruhandeln, dvs. främst livsmedelspriserna, steg väsentligt snabbare, nämligen med 7,4 %, varav 3,0 procentenheter kan hänföras till jordbruksregleringen. I början av december 1972 träffades uppörelse mellan statens jordbruksnämnd och jordbrukets förhandlingsdelegation samt konsumentdelegationen om priser på jordbruksprodukter från den 1 januari 1973. Detta skulle leda till höjningar av konsumentpriserna på främst mjölk, ost, kött och fläsk. Detaljhandelspriset på t.ex. konsumtionsmjölk beräknades stiga med i genomsnitt 11 öre per liter.

Regeringen fann, att en ytterligare höjning av livsmedelspriserna utöver den förhållandevis kraftiga prisstegring, som redan tidigare ägt rum, skulle leda till en höjning av konsumentprisnivån, som särskilt med hänsyn till barnfamiljer och låginkomsttagare inte kunde godtas. På grund härav förordnade Kungl. Maj:t, som förut har nämnts, om tillämpning av allmänna prisregleringslagen och om prisstopp fr. o. m.

den 1 januari 1973 på mjölk och grädde, ost, kött, fläsk och charkuterivaror. Konserverade köttvaror omfattas dock inte. Prisstoppets varumässiga omfattning framgår mera i detalj av prisstoppkungörelsen och tillämpningsbestämmelser därtill. Som stoppriser gäller de priser som tillämpades den 21 december 1972 kl. 9.00.

Prisstoppbeslutet innebär för de av prisstoppet berörda varorna, att de beräknade intäktsökningarna för jordbruket måste betalas med statsmedel. Denna utgiftsökning för staten måste täckas. Från regeringens sida har förklarats, att detta avses ske genom höjda skatter på bensin och motorbrännolja. Chefen för finansdepartementet har tidigare i dag lagt fram förslag rörande denna fråga.

Kungl. Maj:ts förordnande om tillämpning av prisregleringslagen gäller för ett år framåt. Det skall enligt lagen underställas riksdagen.

Med hänsyn till att förordnande om prisstopp får meddelas för högst sex månader varje gång, gäller det nu införda prisstoppet endast till utgången av juni 1973. Tiden kan emellertid förlängas, och från regeringens sida har förklarats att stoppet avses gälla under år 1973.

Frågor om tillämpningen av prisstoppet handläggs av statens pris- och kartellnämnd, som också kan medge företagare tillstånd att överskrida stoppris. Avsikten är att sådant tillstånd skall kunna ges endast då synnerliga skäl föreligger.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna Kungl. Maj:ts förordnande den 21 december 1972 om tillämpning av allmänna prisregleringslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:  
*Britta Gyllensten*